

БАРАЦЬБА ЗА ДУШУ МОЛАДЗІ

Моладзь — будучыня

Шырака ведамы сказ: „якая моладзь такая будучыня“ — мае ў жыцці глыбокае значэнне. Бо сапраўды, якой ёсць моладзь, такім будзе пасля народ і такой будзе будучыня. Калі моладзь здаровая, дзейная, ідэоная, стойкая, дык і народ і ягоная будучыня будуць сьветлыя і прыгожыя. І наадварот, калі моладзь дзікая, здэмаралізаваная, пустая — тады сумная чакае яго будучыня. Дзеля гэтага ў глыбокай мінуўшчыне адбывалася вялікая барацьба за душу моладзі між хрысьціянамі і паганамі. Дзеля гэтага пасля і цяпер Царква, а асабліва Касьцёл так вялікую ўвагу зварочваюць на ўзгадаваньне моладзі і апеку над ёю. Узгадаваньнем моладзі зацікавіліся так-жа і палітычныя партыі, каторыя пачалі прыгатаўляць сабе новыя кадры сярод моладзі. Пасля Вялікай Сусьветнай Вайны справа ўзгадаваньня моладзі сталася ў некаторых гаспадарствах першараднай праблемай, якой пасьвячаюць многа часу й грошаў. Для гэтага справы працуюць: школы, вайсковае прыспасабленьне, грамадзкія арганізацыі і галоўна — адумасловыя ўзгадаўчыя арганізацыі моладзі.

Так, напрыклад, у Італіі фашысты апякуюцца моладзьдзю ўжо з малых дзён, уцягваюць яе ў сваю арганізацыю „Балілья“, а пасля паступова ў фашыстаўскую партыю.

У СССР над узгадаваньнем моладзі ў духу камуністычным працуюць „Піонэры“, „Камсамол“ — Камуністычны Саюз Моладзі, ды агулам увесь гаспадарственны апарат так пастаўлены і так пра-

цуе, каб з маладога пакаленьня выходзілі толькі камуністы. Сталін робіць усё, каб здабыць уплывы сярод маладога пакаленьня. некаторыя нават цьвердзяць, што чысткі сярод старых бальшавікоў адбываюцца дзеля таго, каб зрабіць месца новаму камуністычнаму пакаленьню і цясьней яго зьвязаць з гаспадарствам, вызначаючы маладых людзей на адказныя гаспадарственныя пасады.

Для Гітлера пытаньне ўзгадаваньня моладзі ёсць аснаўным. Ён, калі толькі пачынаў яшчэ арганізаваць сваю нацыянал-сацыялістычную партыю, думаў аб моладзі. Захапіўшы-ж у свае рукі ўладу ў Нямеччыне Гітлер пачаў рашучую барацьбу з Касьцёлам іменна за душу моладзі, за яе ўзгадаваньне. „Гітлерюгенд“ — арганізацыя гітлераўскае нацыянал-сацыялістычнае моладзі — разьвіла нябывала энэргічную акцыю і сталася арганізацыяй усенацыянальнай, гаспадарственнай і адзіна-ўпраўненай да пазашкольнага ўзгадаваньня моладзі. У школе так як і ўсюды за-панаваў дух гітлераўскі.

У Францыі над узгадаваньнем моладзі працуюць з аднае стараны каталіцкія арганізацыі моладзі, а з другое — арганізацыі сацыялістычныя. Тое самае ў Бэльгіі і Галяндзі.

У Англіі шырака разьвіта арганізацыя скаўтаў і яна адыгрывае вялікую ролю ў узгадаваньні ангельскае моладзі.

Скаўты — гэта сапраўды вельмі прыгожая арганізацыя. Яна дбае аб ідэоае, культурнае ўзгадаваньне моладзі, імкнецца да таго, каб моладзь сапраўды мела шляхотныя душы, любіла свой край, свой народ і адначасна,

каб шанавала такія-ж пачуваньні людзей іншае нацыі. Скаўтынг разрастаецца што-раз больш. Скаўцкія арганізацыі працуюць па ўсім сьвеце; можна іх спаткаць ня толькі ў Англіі, але ў Даніі, Швэцыі, Нарвэгіі, Францыі, Швайцарыі, Літве, ды ўва ўсіх бадай эўрапейскіх гаспадарствах, за выняткам Італіі і Нямеччыны, дзе могуць існаваць толькі фашыстаўскія і гітлераўскія арганізацыі, і СССР, дзе дазволена ўзгадоўваць моладзь толькі ў духу камуністычным. Трэба аднак сказаць, што і камуністам падабаецца спосаб скаўцкае арганізацыі і яны маюць сваіх „чырвоных скаўтаў“, права якіх, ясна, датасавана да камуністычнае ідэолёгіі. Памысна скаўтынг разьвіваецца ў Амэрыцы, Аўстраліі, а нават у Афрыцы і Азіі. Ёсць скаўты і ў Польшчы. Пачаткі скаўцкае арганізацыі маем і мы, Беларусы, і арганізацыю гэту трэба пашыраць.

Маладзьяжны фронт у Польшчы

У Польскай Рэспубліцы хоць скаўты ёсць, аднак яны ў узгадаваньні моладзі не адыгрываюць такое вялікае ролі, як у Англіі. Польскія скаўты („гарцэжэ“) ня так даўно былі поўнасьцю пад уплывам эндэцка-ксяндзоўскім, пасля апынуліся пад уплывамі санацыянальнымі. На чале польскіх скаўтаў стаіць ведамы санатар-пілсудчык ваявода Гражынскі, каторага называюць паводыром, „Направы“. „Направа“ — гэта частка пілсудчыкаў, каторая часта падчыркывае, што яна стаіць за г. зв., бліжэй неазначаную, кіраваную дэмакратыю. Праўдзіва яна даволі вялікую акцыю

Праўдзіва ў наш час
Беларуская РСФСР
імя У. І. Леніна

сваімі ўплывамі мае некалькі арганізацыяў, найбольшай з якіх ёсьць „Звэнзэк Млодэй Вці“. Агулам у Польшчы вядзецца вялікая барацьба за ўплывы сярод моладзі, за душу маладога пакаленьня, а гэтым самым за будучыню. У змаганьні прыймаюць удзел бадай усе палітычныя партыі.

У польскіх сялянскіх масах наймацней прадстаўляецца і найбольшыя ўплывы мае арганізацыя сялянскае моладзі „Віці“, каторая ў палітыцы ідзе разам з „Стронніцтвам Людовым“. Сярод работнікаў працуюць сацыялістычныя „Чырвоныя скаўты“ і Т-ва Унівэрсытэту Работнікага (ТУР). Вялікую — па ліку сяброў — арганізацыю прадстаўляюць саюзы каталіцкае моладзі, якія знаходзяцца пад уплывам фашызуючай эндэцыі („Стронніцтва Народовага“). Апрача таго эндэцыя мае выразна свае арганізацыі моладзі ў форме сэкцыяў маладых „Стр. Нар.“ Каталіцкія польскія арганізацыі фактычна вельмі плыткія — гэта ня тое, што каталіцкія арганізацыі моладзі ў Францыі — і яны не прадстаўляюць сабой вялікае сілы. Ды агулам арганізацыі моладзі, якія знаходзяцца пад уплывам эндэкаў на вёсцы слаба пашыраюцца; за тое большыя ўплывы маюць яны сярод студэнтаў. Санацыйных арганізацыяў моладзі ёсьць аж некалькі, пайменна: „Звэнзэк Млодэй Вці“, Скаўты, „Стшэльцы“, „Обуз Мл. Працуёнцэй“, „Звэнзэк Млодэй Польскі“, „Млода Вєсь“ і інш. Гэтыя арганізацыі маюць вялікае

падтрыманьне з боку ўраду, мясцовае адміністрацыі, вучыццалёў, а так-жа ад палітычных партыяў пілсудчыкаў. Аднак вядуць яны між сабой барацьбу. З аднаго боку „Звэнзэк Мл. Вці“, Скаўты, „Стшэльцы“ і „Абоз Мл. Прац.“ пад апекай „Направы“ стварылі ў 1931 г. супольны блэк і хочуць паказаць дэцыдууючым чыньнікам, што яны сярод моладзі маюць найбольшыя ўплывы, — а з другога боку „Звэнзэк Млодэй Польскі“, зсваеі сэкцыяй „Млода Вєсь“ што знаходзяцца пад уплывам ОЗоНу, паказвае тым-жа дэцыдууючым чыньнікам, што яны найбольшую маюць сілу. З гэтай мэтай у 1937 г. „Звэнзэк Млодэй Вці“ арганізаваў кангрэс і паказваў яго Маршалу Рыдз-Сьмігладу, а сёлета 14 і 15 жніўня ладзіў такі-ж кангрэс „Зв. Млодэй Польскі“ і машэраваў перад тым-жа Марш. Рыдз-Сьміглым. Павадыр „Зв. Мл. Польскі“ маёр Галінат на кангрэсе між інш. заявіў: — „Зьяўляемса *народовцамі*... Змагаемса за *культурную еднасьць народу*“... Перад гэтым-жа ў Вільні маёр Галінат казаў: „Імкнёмса да заняцьця становішча мацарствовага ў міжморы Балтыцка-Чарнаморскім“... Павадыр-жа віленскага вокругу „Зв. Мл. Польскі“ п. Рыньца, які калісь уважаў сябе за дэмакрата, 15.VIII на сабраньні ў Вільні на пляцы Марш. Пілсудзкага крычаў: „Зямля польская, неба польскае, а пад ім усе мы Шалякі“... П. Рыньца памятаваў аб Палякох у Чэхаславаччыне, за ракой Ользай, аб патрэбе

для іх свабоды, але ані слоўца не сказаў аб Беларусах, якіх сабіраў і вазіў у ліку каля 2.000 асоб на кангрэс у Варшаву. — Трэба сказаць, што „Зв. Мл. Польскі“ стараецца ў нацыяналістычных клічах пералічытаваць ня толькі эндэкаў, але нават фашыстаўскую „Фалянгу“ (арганізацыя маладых польскіх нацыяналістаў).

Становішча беларускае моладзі

Усе пералічаныя вышэй польскія арганізацыі стараюцца рабіць уплывы і на беларускую моладзь. Пры помачы адміністрацыйных уладаў, вучыццалёў, ксяндзоў і арганістых паўстаюць у нас сотні гурткаў „Зв. Млодэй Вці“, „Млодэй Польскі“, саюзаў каталіцкае моладзі і інш. Але ніводная з гэтых арганізацыяў не заняла выразнага становішча адносна Беларусаў, адносна бел. адраджэнскага руху, бел. культурнае працы. Ня высказаліся ў гэтай справе нават „Віці“. Шчырыя адно эндэкі і фашысты, каторыя не прызнаюць агулам Беларусаў і ніякіх ім правоў. Усім гэтым арганізацыям залежыць перад усім на тым, каб прыцягнуць нашу моладзь да польскае працы і каб паказваць яе на кангрэсах. Перад зьездамі зьяўляюцца на вёску агітатары, прапануюць дармовыя паездкі, добрыя прыняцьці і часамі яшчэ пару пустых абяцанак, на каторых усё кончыцца. Беларускі хлапец, ці дзяўчына, пабачыўшы Варшаву і брухатых панкоў, далей астаецца пры „ра

Dr. Jadviha i Stanisław Hrynkievičy

10)

Umovy i zahady nieabchodnyja dla zdarouja

Hygijena chatniaje haspadarki.

Siańnia mała dzie ūžo sustreniecca *kurnaja* ū nas chata. Z hetaha my bačym, što postup hygiene chaty jość i postup heny štoraz bolšy. Chaty našyja na wioscy zvonku jnakš zusim vyhladajuć ciapier, čymsia prykladam hadoŭ 40—50. Nie pałochajucca ludzi, što cieras vialikija vokny ūciače ciapło z chaty, pačali vieryć, što sonka ū žyćci heta taksama niešta patrebnaje j karysnaje.

U suviazi z kamasacyjaju (chutarami), kali davoli časta treba pieranosić chatu na novaje miesca, dumajem, što nie biez karyści buduć hetycja zaŭvahi ab hygiene pamieškańnia j ahułam chatniaje haspadarki.

Try asnaŭnyja častki možna bačyć u budynkach haspadarčych: 1) pamiaščeńnie dziela ludziej — chata, 2) pamiaščeńnie dziela chatniaje žyvioly — stajnia, chlavy, 3) skład na zboža j dreva — šviran, adryna. Pobač henyh asnaŭnych častak mohuć być, jasna, zaležna ad potreby, takija ci inšyja dabudoŭki.

Kali siańnia j nia tak časta, to adnak možna sustrenuć, što ludzi žyvuć u *adnoj izbie z žyviolažu*. Byŭ heta abyčaj nadta blahi. Kali dziela roznych mierkavańniaŭ niemačyma pastavić asobna pamiaščeńnia dziela žyvioly, dyk prynamsia stajniu ci chlavy stavić ūžo pry chacie, a nikoli nia žyć supolna z karovaju i švińmi. Biazumoŭna, hetkaje susiedavańnie z žyviolažu niezdarovaje dziela ludziej. Ad hnoju jdzie blahoje, sapsavanaje pavietra i čalaviek jaho ūdychaje. Ludzi takija lohka chvarejuć na roznyja chvaroby.

Prychilniki abyčaju stavić chatu z chlavom pad supolnaju strachuju na svaju abaronu majuć šmat arhumantaŭ (dokazaŭ), padyktavanyh umovami haspadarčymi: mienš treba stavić ściany, mienš idzie ziamli pad budynki, lahčejšy dahlad žyvioly, samaja hetkaja dabudoŭka baronić chatu ad vietru i choładu.

Usieńka heta praŭda. Tolki nadta šmat možna było b kazać i prociŭ takoha abyčaju. I tamu, kali tolki niechta maje mahčymašć, dyk biazumoŭna, čaj stavić henyja budynki *asobna* ad chaty, chacia-b adno ūžo dziela taho, kab nia mieć biady z muchami ūletku, jakija nia tolki dakučajuć, ale i raznosiać usiakuju zarazu.

збітым карыце". — Да сапраўднага поступу, да лепшае будучыні арганізацыі гэтыя нашай вёскі не вядуць.

Тымчасам беларускай моладзі, бел. інтэлігенцыі, каторая знае свой край, сваіх людзей, каторая сапраўды магла б павясяці шырокую культурную працу на роднай ніве, выбіта з рук найлепшае аружжа супроць дзікіх зарасьляў і цемры, выбіта з рук свая арганізацыя. Моладзь беларуская ня можа стварыць свае арганізацыі, бо ёй улады не даюць дазволу нават на арганізацыйны сход. Прытым зьліквідаваны тыя бел. культ. асьветныя арганізацыі, як Бел. Інстытут Гаспадаркі і Культуры, Т-ва Бел. Школы і інш., у працы якіх прыймала шырокі ўдзел беларуская моладзь.

Палажэньне беларускае моладзі цяпер сапраўды вельмі цяжкае. Польскія арганізацыі ёй ня толькі нічога не даюць, але там яна, маючы ўдавак польшчыну ў школе, урадах, касцэле, а часта нават у царкве, можа загубіць сваё нацыянальнае беларускае аблічча. Дзеля таго, ясна, сьведаямая беларуская моладзь у польскія арганізацыі ня йдзе. Але адначасна бываюць выпадкі, што моладзь гэта творыць гурткі польскіх арганізацыяў і праводзіць праз іх сваю беларускую культ. работу. Вось жа спосабы абароны і адзін і другі добрыя. На колькі аднак першы спосаб байкоту можа праводзіць кожны, на гэтулькі другі — могуць праводзіць толькі

адзінкі сільныя, каторыя патрапяць гэта зрабіць. Усёй-жа беларускай моладзі, як толькі зьявіцца ў іх польскі гурток, ці агітатар, трэба зажадаць, каб яны ў сваіх бібліятэках увялі беларускія кніжкі, часапісы, каб ладзілі беларускія прадстаўленьні, хоры, лекцыі і г. д., і адначасна каб яны выразна выявілі, якія іх адносіны да Беларусаў і па гэтым іх ацаняць.

Працуючы над узгадаваньнем маладое душы ня можна забываць аб ролі сям'і і бацькоў у гэтым. Беларуская моладзь павінна падмацоўваць сябе творами сваіх беларускіх паэтаў, сваей літаратурай, сваімі часапісамі і газэтамі; павінна памятаваць аб сваей мінуўшчыне і сваіх бацькох, якія трымаюцца сваіх народных звычаяў і роднае беларускае мовы. Мова, песня, родныя звычаі — гэта нашы вялікія скарбы — гэта наша душа, праступкам ёсьць мяняць іх на паездкі, на пачастункі з „гуляшу“, гэтага сечанага сьвінска-быдлярчага мяса. Хто выракаецца свае душы, самога сябе, — той ня варт звацца чалавекам і сябрам свайго народу, сынам сваіх бацькоў!..

Я. Н.

Грамадзяне! Памятайце аб беларускай моладзі і прысылайце ахвяры на дапамаговы фонд беларускім незможным а здольным вучням і студэнтам на адрас: Red. „Ślachu Moładzi“ — Wilno, Zawalnaja vul. 1—2.

Памятуйма, што свая беларуская інтэлігенцыя найлепш дбае аб дабро для свайго Беларускага Народу!

Кінь нуду і бяду!

Кінь нуду і бяду,
Забудзь сьлёзы і жаль,
Калі ў сэрцы агонь,
Гартуй грудзі, як сталь.

Падымі галаву,
Грымні песняй сваёй,
Каб няслася яна
З краю ў край над зямлёй.

Кінь нуду і бяду,
Сонцу ў вочы глядзі,
І да мэты сваёй
ўсё нярэднім ідзі!...

Пятрусь Граніт.

Ой, галубка..

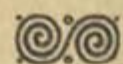
Ой, галубка, мая міла,
Што з табой, скажы?
Што галоўку так схіліла
І сумнеш ты?

Глянь, як слаўна навакола —
Пойдзе смутак проч!
Ой, чаму-ж так невясёла
Ты у гэту ноч?

Кветкі з ветрыкам гуляюць,
Клоняцца к табе —
Чаго-ж сьлёзкі набягаюць
У вочанькі твае?

Сьвецяць з неба ясны зоры
І вітаюць нас —
Дык забудзь сваё ты гора
Смутак кінь, каб згас.

Аркадзь Заранка

Kali-ž budynki stajać razam (pad adnoju strachoju), dyk chaj pomnić, kab nie zaviałasia vohkaść, kab hetak užo pryduć raskład uvachodaŭ džviarej, kab sapraŭdy nia jšło ŭ chatu pavietra z hnojem i smoradam žyvioly. Džviery da stajni nie pavinny vychodzić ani da kamory, ani da sianiej. Krypu, žlaby ŭ stajni stavić tak, kab jany byli pry ścianie susiedujučaj z chataju ci kamoraju. Pad koniami najbołš hnoju sabirajecca ad zadu, dyk pastaviuŭšy hetkim čynam krypu, nia miecimiem kala zrubu chaty vohkaści, ci prynamsia miecimiem jaje pa mahčymaści najmienš.

Asobnaje miesca naležycca katuchu, jaki mu-siŭ-by zastupić niehygieničnyja i nieekanamičnyja śmietniki. Katuch — niahlybokaja jama, pałożanaja najlepš z paŭnočnaha boku chlava, nad jakoj jašče dabudoŭvujecca z doščak (apolkaŭ) niavysokaja (najbołš da pojasa čalavieka), ale ščylnaja skrynka z takim-ža ščylna pryłahajučym viekam. Hetak pabudavany katuch heta najlepšy sposab vykarystoŭvańnia ūsiakich chatnich adpadkaŭ, jakija ŭ nas zvyčajna vykidajucca na śmietnik, dzie jany tolki hadujuć much i ūsiakuju brydu, a hnojnaj karyści blizu nijakaj nia prynosiac. Zusim inakš, kali takija

adpadki z chatniaj haspadarki ssypać u katuch, a jak taki katuch napoŭnicca, dyk usio sabranaje ŭ katuchu na raz skampastavać na asobnaj kampo-stnaj jamie. Hetak pastupajučy: 1. ničohe nie zmarnujeni, 2. nie dajom mahčymaści ražvivacca mucham i inšym škodnikom zdarouja i 3. ūvieš panadvorak zachouŭvujecca čysta, a smurod nie zatruvaje pavietra.

Stasavanyja zahranicaj hnojniščy pad adkrytym niebam (nie kampostry) majuć tuju vyhodu, što pazvalajuć zachavać u chlaviu čystatu. Ale najnaviejšyja daśledavańni navuki i praktyki dla našych biełaruskich klimatyčnych varunkaŭ pačvierdzili, što najlepš usio-ž pierachouvać u nas žyvioliny hnoj pad samaj žyviolaj, z tym adnak varunkam, što: 1. budzie davoli padściłki, kab u chlaviu było sucha i 2. z chlava asobnymi kanalami budzie vyvodzicca ūsia mača ŭ sumysna vybudavanuju za chlavam (z paŭnočnaha boku), vycementavanuju studniu. U hetkaj studni žbiranaja mača nikoli nie zmarnujecca, nie zatruvaje pavietra ŭ chlaviu i daje prosta biascenny hnoj (pierad usim na sienažaci i aharody).

Drevy. Drevy ūletku dajuć chaładok na chatu,

Kali paŭstała bielaruskaja nacyja?

(Cikavy referat prafesara Kastruby)

U m-cy žniŭni sioleta ŭ Vilni haściŭ viedamy ukraiński historyk T. Kastruba, katory 12.VIII pračytaŭ u hist. sekcyy Biel. Naukovaha T-va wielmi cikavy referat ab pachodźhaŭni ukraińskaha i bielaruskaha narodaŭ. Prof. Kastruba, na asnovie navukovych dokazaŭ, čvierdzić, što bielaruskaja nacyja pačala farmavacca ŭ VIII stahodździ, kali na sučasnych biel. ziemiach byli užo plamiony: Kryvičy, Dryhvičy, Radzimičy (ślendzianie), Viacičy i Sieviaranie, z jakich paŭstaŭ Bielaruski Narod. Da hetkich samych vysnavaŭ u svaich pracach dachodziać i bielaruskija historyki.

Tymčasam polskija endeki ŭ „Głosie Narodowym“ i ŭ „Ilustrowanym Kurjery Codziennym“ choć uahavaryć, što Bielarusau nia było i nia budzie. Jość adnak i česnyja polskija publicysty. Tak napr. p. V. Marieński ŭ demakrattyčnym „Krakowskim Kuriery Porannym“ 20.VII pisaninu endekaŭ i „IKC“ nazyvaje „aburajučym škodnym łharstvami i kučaju bzduraŭ“. P. V. M. pakazvaje adnačasna na śvietlaju minuŭščynu Bielarusau, na bahaćcie bielaruskaje kultury (Biblija drukavanaja pabielarusku była treciaj u Eŭropie pašla niemieckaj i českaj. Bielaruskaja drukarnia ŭ Krakavie paŭstała ŭ 1483 h., a pieršaja polskaja drukarnia paŭstała ŭ 1505 hodzie), a taksama na toje, što Bielarusy

supolna z Palakami pačali adradźacca i zmahacca z rasiejaskaj niavolaj za lepšuju budučyniu. — „Trebaj tolki krychu — piša V. M. — dobrej voly, tolki paviarchoŭna zahlanuć u historyju, kab śćvierdzić, što Bielarusy jak asobnaja nacyja majuć stolki-ž hadoŭ isnavañnia, što j inšyja slavianskija nacyi, što j inšyja roznyja narody ŭschodniaje Eŭropy“. — U kancy-ž V. Marieński kaža, što metady „IKC“ u adnosinach da Bielarusau „vymahajuć najvyšejšaha abureñnia i zhany“.

Jasna, na abmanie i endeki daloka nie zajeduć. Bielarusy żyli i buduć żyć!...

Z. B.

Узрыў праваслаўнае царквы

ў Маладэчне

Анагдай уночы, як піша польская прэса, пад невялікую праваслаўную царкву ў Маладэчне падлажыў нехта ўзрыўчывы матарыял, які пасля выбухнуў і моцна ўшкодзіў царкоўны будынак. — Праступнікаў яшчэ не злавілі.

Зазначаем, што падобныя выпадкі сёлета, аб чым пісалі мы ў № 16 „Шл. Мол.“, часта здароўца на Падлясьсі, дзе жыве многа праваслаўных украінцаў. На нашых землях гэта, здаецца, першы выпадак.

Знімка з м. Pinsk на Paleśsi, dzie ciapier adbyvajucca h. zv Paleskija Tarhi.

stajni, chlavy, acianiajučy ad lišnie haračych soniečnych kosak, što wielmi karysna dziela ludziej i dziela żyvioły. Uzimku-ž drevy baroniać ad vietru i choładu. Fruktovyja drevy ŭ sadku robiać pryhožym vyhlad chaty, asabliva viasnoju, kali ūsie drevy absypany bielymi kvietkami. Uvosieni ad hetych samych drevaŭ karyść, haspadar maje na zimu zapas fruktaŭ dy mo' jašče zarobić na ich niekalki załatovak.

Na't i z dzikoha dreva moža być małaja karyść, aprača ŭspomniennyh: zaŭsiody ad suchich halinak budzie adzin druhi raz prapalić u piečy.

Drevy wielmi važnyja dziela hnojnaje jamy, u jakoj nia tak chutka hnije i psujecca hnajoŭka. Kali chto maje šmat miesca i robić sklep nie pad chataju, dobra było-b vykapać jaho pamiž drevami, budzie ŭ sklepie bolš choładu.

Chaj užo dziaŭčaty parupiacca, kab bačka padumaŭ ab harodčyku pierad chataju. Pa ūsim śviecie slaŭnyja ŭkraińskija wioski, bo-ž sapraŭdy nia ma ničoha pryhažejšaha viasnoju, jak takaja ŭkraińskaja wioska, kali kožnaja chatka heta sapraŭdy adzin kviatnik ad višniaŭ, roznajakich krasak, što zazirajuć vasioła ŭ vakno časta maleńkaje i kry-

vienkaje chatki. Praŭdu kažuć tyja ludzi, što chata, jejny vyhlad vonkavy havoryć ab čalavieku — „taki čalaviek, jakaja jahonaja chata“.

Inšy čalaviek vyraście z dziciaci, jakoje bačyć kala siabie pryhožyja miłyja krajavidy, jakoha voka pryvykla da charastva na kožny dzień. Niama-ž ničoha pryhažejšaha čymsia dreva, kraski.

Nia viercie tym skryŭlenym krytykam, što pačuŭšy niešta dobrej ab niejkich ludziach, zaraz adkažuć, što heta mahčyma i dobra, „dy tolki nia ŭ našym pałažeñni“, heta značycca, što ŭ nas i susiedzi błaħija, bo pałomiać i raskraduć usieñka dy ahułam zhlumiać kožnuju ideju ci lepšy pačyn... Nia viercie im. Śviet nie biaz dobrych ludziej, jak kažuć maskali. Jość i dobryja, jość i błaħija. Tak było zaŭsiody i ūsiody, a voš druhija, dyk nie napaločalisia i żyvuć pryhoža i ščaśliva. Mahčyma ūsieñka i ŭ nas, tolki kali ty razumniejšy, dyk pahavary, raskažy susiedu, što j jak. Zrobiš i sabie j jamu dobra.

Jašče niechta skaža, što niemahčyma ŭ nas dumać ab sadku dziela taho, što mała ŭ nas ziamli, škada na „niepatrebščynu“, jakoju maje tyc sad. Hetki pahlad, jasna, durny j nad im spyniacca na't

Para zaniać vyraznaje stanovišča

Nacyjanalnaja prablema Čechasłavaččyny vyklikala ũžo šmat tryvožnych viestak i nia viedama jašče, čym jana končycca, choć ulahodzić jaje pamahajuć Čecham Anhlija i Francuja. Imknieńnie sudeckich Niemcaŭ u Čechasłavaččynie da zlučeńnia z Niamieččynaj, damahańni Słavakaŭ, Ukraincaŭ, Madziaraŭ i Palakou aŭtanomii — pastavili ũ wielmi ciažkaje pažeńnie Čechasłavackaje Haspadarstva i hraziać celašči jahonnych hranicaŭ. Voš-ža českija kłopaty prymušajuć dumać i ũsie inšyja haspadarstvy, katoryja majuć šmat nacyjanalnych mienšašciaŭ ab svajej budučyni U Polščy hetuju spravu parušyŭ hien. Želihoŭski, katory, jak my ũžo pisali, prapanuje adnavić pašyranuju kališ rasiejcami dumku abjadnańnia ũsich sławian, ale, jasna, ũžo nie kala Rasiei, a kala Polščy i hetym samym vyrašyć spravu nac. mienšašciaŭ Polskaha Haspadarstva. Spravaj hetaj zaniaŭsia tak-ža polski publicyst Stefan Vodvič na bačynach hramadzkaaha i litaraturna-mastackaha časapisu „Sygnaly“, jaki vychodzić u Lvovie, i ũ № 46 hetak piša:

„Adradžeńnie fedaralistyčnaje sławianskaje dumki nia moža nastupić raniej, pakul kožnaje z sławianskich haspadarstvaŭ nia ũladzić nacyjanalnych spravaŭ ũ siabie doma. Ciapier najbojš zaniata ũ hetym kirunku Čechasłavaččyna, katoraja, što praŭda pad naporam zvonku, najbojš prybliža-

jecca da demakrattyčnaha raźviazańnia nacyjanalnaje prablemy. Ale i dahetul Čechasłavaččyna, nia hledziačy na roznyja kryki ũ hetaj spravie, išla pieršaj. Voš kolki faktaŭ: premjeram čechasłavackaha ũradu jošč Słavak, pašly partyi sławackich aŭtanomistaŭ padajuć u sud českaha ministra spraviadliwašči za abrazu. Pieraniasiom hetyja fakty na polskija adnosiny i vyabraziam sabie Ukrainca abo Bielarusaha na miescy hien. Składkoŭskaha, vyabraziam sabie, što ukrainiskija, ci bielaruskija palityki ciahnuć da sudovaje adkaznašči ministra Graboŭskaha. Niamahčyma? Tak.“

„Musim pryznać — piša dalej p. S. V. — što dla raźviazańnia nacyjanalnaje prablemy zrabili my wielmi mała. Ciapier z aficyjalnych žarolaŭ nia možna navat daviedacca, kolki ũ Polščy jošč Ukraincaŭ i Bielaruscaŭ“...

U № 49 „Sygnalaŭ“ toj-ža p. Stefan Vodvič, u artykule „Nacy-

janalizm i spravy nacyjanalnuja“, miž inšym hetak kaža:

„Nacyjanalnuju spravu na polskaj terytoryi moža raźviazać tolki polskaja demakracyja, u parazumleńni z demakracyjaj ukrain-skaj, bielaruskaj i litoŭskaj, tak jak demakracyja čechasłavackaja raźviaža jaje ũ siabie. Raźviazańnie heta vymahaje mnoha dalokaŭzročnašči, dobraje voli i intelihencyi. Spravy nacyjanalnuja na ũschodnich ziemlach Rečypa-spalitaj niazvyčajna skamplikavanyja... Ale čas najvyšejšy, kab polskaja demakracyja vystupiła z padrabiaznaj i adnačasna dalokasia-hajučaj prahramaj raźviazańnia hetych prablemaŭ, abličanych tak-ža na vyrast u kirunku parazumleńnia z inšymi svajackimi narodami“...

Voš-ža hetal Čas, sapraŭdy, najvyšejšy, kab polskaja demakracyja skazała svajo slova ab sučasnaj polskaj palitycy adnosna Bielaruscaŭ, Litoŭcaŭ i Ukraincaŭ, a taksama pakazała svaju prahramu na budučyniu i kab zaniała vyraznaje stanovišča. j. n.

Ужо некалькі месяцаў, як Беларускі Музей у Вільні пазбаўлены гаспадарственнае помачы на ўтрыманьне ў адпаведным стане кватэры і сабраных тамака скарбаў культуры Беларускага народу. Беларускае грамадзянства дзеля гэтага мусіць утрымаць свой Музей сваімі ўласнымі сіламі.

Грамадзяне! Усе, як адзін, кожны паводле сваей магчымасьці, дэкларуйце мясячныя пастаянныя складкі на справу Музею. Ахвяры, складкі прысылайце на адрас нашага часапісу з азначэньнем: на Бел. Музей, або на адрас: Chrześcijański Bank Spółdzielczy na Antokolu — Wilno, Mickiewicza 1 (на купоне адзначыць: на rachunek Białoruskiego T-wa Naukowego).

niama što. Hetak moža havaryć čalaviek, jaki nia bačyć dalej svajho nosa.

Studnia. Studniu kapać, kali niechta maje mahčymašć mieć svaju studniu na sobskim panadvorku, u takim miescy, kab jana była davoli daloka ad adchodnaha miesca (zaciška), ad hnojnaje jamy i ad chlavoŭ; kali pavierchnia ziamli nia roŭnaja, adkosnaja, dyk kapać studniu treba vyšej ad hnojnaje jamy. Lepš, kab studnia była dalej ad budynkaŭ susieda, kab ad jaho niečaha nie naciakała. Niačystoty z hnojnaje jamy ci adchodnaha miesca prachodziac cieras plasty ziamli i zapahaniać vadu, a što jašče horš — mohuć raźniašči zarazu. Studniu kapać treba voddal ad drevcaŭ, kab kareńni ichnija nie narastali na zrub, psujučy jak zrub, tak i studniu.

Adchodnaje miesca. Sprava saromlivaja, zatoje nia mienš važnaja jak kožnaja inšaja. Maje jana šmat supolnaha sa zdaroujem čalavieka, adnačasna zakranaje spravu estetyčnaha paradku dy ahułam pryzvaitašči navokał chaty. I mima ũsiaho hetaha, pabudavanyja pa nakazu „pałacy“ najčasćiej stajać byccam dziela taho, kab pakazać, što

niechta tutaka ab kultury padumaŭ, tolki niechta druhi ničoha nie chacieŭ dziela henaje mety zabić. Adchodnyja miescy stajać sami saboju, a ũsie ũ chacie, pačynajučy ad dziadka i kančajučy na najmienšym pastušku, chadzili pad kapiež darohaju, jakoju chadzili jšče ichnija pradziedy. Dobra, kab heta było jašče ũ adnym miescy. Nažal, možna było pačuć zдалok i pabačyć „ślady“ pad usimišcienkami chaty, stajni, chlavoŭ, adryny, adnym slovam, dzie tolki možna było na adzin mament prytaicca ad voka ludziej.

Čalaviečy navoz hetkim čynam prapadaje biaz nijakaje karyšči dziela haspadarki, psuje pavietra, a dalej, jak heta było skazana z inšaje nahody (čarviaki), wielmi pahanaja chvaroba čarviakoŭ miž inšym henym ślacham raspaŭsiudžyvajecca. Dy ũsie zaraznyja chvaroby stravatraŭčaha aparatu mohuć raźlicca na vialikuju terytoryju. Dyk niachaj čalaviek sapraŭdy kulturny padumaje ab usim i žyvie tak, jak treba. Miecimiem i karyšć i chata našaja budzie pryhažej vyhladać i nie padumaje čužy čalaviek, lučyŭšy kali da vas, što heta ũ niejkich dzikaroŭ nia jnakš.

(d. b.).

Zbiełaruskaha žyćcia

Kanhres Nacyjanalnych Mienšašciaŭ i Biełarusy. Čarhovaja XIV kanferencyja Kanhresu Nac. Mienšašciaŭ sklikana na 25 i 26 žniŭnia ŭ Štokholm (Švecyja). Na Kanhres hety zaprašany i pradstaŭniki Biełarusy ŭ Polskaj Respublicy. Sioleta adnak Biełarusy, z pryčyn ad siabie niezaležnych, asabista pryjmać učašcia ŭ Kanhresie nia budú, ahrańičajučysia da vysyłki pryvitańnia i pažadania, kab praca Kanhresu pryčyniasia sapraŭdy da palepšańnia bytu nacyjanalnych mienšašciaŭ.

Treba pry tym adznačyć, što niadaŭna ŭ Londynie vyjšła ŭ formie pryhožaj knihi p.n. „The Congress of the European National Minorities“ — spravazdača z letašniaj konferencyi Kanhresu Nac. Mienšašciaŭ, u jakoj miž inšym žmieščany referat biełaruskaha delehata Ks. Ad. Stankieviča p. n.: „Etyčnyja padstavy damahańnia pravoŭ nac. mienšašciaŭ“. Kniha i referat nadrukavany paanhielsku.

Biełaruskija zakonniki a.a. Maryjanie nie vinavatyja. Sprava vysialeńnia biełaruskich aa. Maryjanaŭ z ichniaha klaštara ŭ Druj, jakaja znachodzicca ŭ pryhraničnaj pałasie, ušciaž nia schodzić z špaltaŭ presy. Hałoŭnaje adnak pytańnie, čym byli niebiašpiačnyja biełaruskija zakonniki i jakija pryčyny ich vysialeńnia dalej astajecca nie razhadanym. Nia moža pamiašcicca tak-ža ŭ hałavie dumka, što vysielili ich za toje, što jany biełarusy. Davoli šyraka miž inš. ab hetym pisaŭ polski katalicki publicyst Ks. J. Urban z zakonu Jezuitaŭ, u čas. „Oriens“ (№ 4, 1938 h.). Žbivajučy ūsie zakidy roblenyja aa. Maryjanam Ks. J. Urban damahajecca ich pavarotu ŭ Druju. Hetaha adnak pakulšto zdajecca nia budzie, bo ūžo ŭ Druju pryechali ksiandzy palaki i abniali ūsie funkcyi jak u klaštary, tak i ŭ parachvii. Zaciemić treba, što ŭ abaronie aa. Maryjanaŭ vystupaŭ i „Kurjer Wil.“. Hazeta heta nie biez padstaŭ u № 24 i 27 lipnia čvierdzić, što inspiratar pachodu suproć biełaruskich aa. Maryjanaŭ polski ks. Barodzič, jakoha bieł. sialanie chacieli z samachodam utapić u Dźvinie, jošč varjatam („niepoczytalnym“). 31.VII u Druj byŭ pasol na Sojm hien. S. Želihoŭski, katory na publičnym sabrańni ŭ prysytnaści 1000 asob śčvierdziŭ, što bieł. aa. Maryjanie nie vinavaty, a dziejnaść ich nia była prastupnaj.

Sprava Bieł. Nac. K-tu ŭ Najvyšejšym Trybunale. Pastanovu administracyjnaj ulady, jakoj razviazany Biełaruski Nacyjanalny Kamitet u Vilni, advakat F. Steckievič ad imia prezydyjumu B. N. K-tu 8 žniŭnia sioleta zaskaržyŭ u Najvyšejšy Trybunał.

Hošci z Koŭna i z Lvova. U lipni m-cy adviedali Vilniu i bieł. dziejačoŭ viedamy bieł. dziejač u Litvie inž. K. Dušeŭski z hrupaj litoŭskich kovienkich žurnalistaŭ, a tak-ža viedamy ukrainski dziejač redaktor „Hovaŭ Zopi“ ŭ Lvovie dr. Nazaruk. Hošci žyva cikavilisia bieruskim žyćciom u Vilni i ahałam bieł. adradženskimi rucham.

Z dziejnaści Biełaruskaha Katalickaha Vydaviečva. 19 h. m-ca ŭ Vilni adbyłosia pasiedžańnie ūradu Bieł. Kat. V-va, na jakim pastanoŭlena ŭ čeść jubileju 950-chođdzia pryniaćcia Chryščijanstva na Biełarusi vydać adpaviednuju knihu, katoruju piša Ks. Ad. Stankievič. Aprača taho pastanoŭlena apracać i vydać zbornik biełaruskich, relihijnych piešniaŭ.

Kanfiskata „Šlachu Moładzi“ začvierdžana. Vil. Akr. Sud na pasiedžańni 28.VII.38 pastanaviŭ kanfiskatu № 14 „Šl. Moł.“, za vydrukavańnie artykułu p. n. „Polskija studenty na „Kresach Wschodnich“ začvierdzić.

Novaja plitka biełaruskich piešniaŭ. Niadaŭna pakazałasia ŭ pradažy gramafonnaja plitka z dźviamia biełaruskimi piešniaimi: „Lavonicha“ i „A ŭ lesie, lesie“. Našpiavaŭ ich chor Sajka.

Novy nazoŭ Biełaruskaje Himnazii ŭ Vilni. Biełaruskaja Himnazija ŭ Vilni, jakaja dasiul nazывałasia Filijaj Biełaruskaj Dziaŭnaŭnaj Himnazii im. J. Slavackaha, dalej budzie nazывacca Biełaruskaj Filijaj Himnazii i Liceju im. Adama Mickieviča ŭ Vilni.

Biełaruskija studenty na mižnarodnaj arenie. Abjednańnie Biełaruskich Studenckich Arhanizacyjaŭ u Prazie (Čechaslavaččyna) pryjmaje sioleta ūdzieł u narađach mižnarodnaje studenckaje konfederacyi, jakija adbuducca ŭ stalicy Hrecyi, u m. Ateny.

Biełarusy ŭ Litvie.—Litoŭskaje Ministerstva Ašviety dazvolila adčynić druhi Biełaruski Narodny Universytet pry Bieł. Centry ŭ Litvie.

— Universytet Vitaŭta Vialikaha ŭ Koŭnie kupiŭ ad bieł. dziejača ŭ Latvii, hram. Siarhieja Sacharava, rukapis pracy p. n. „Narodnaja tvorčaść Łathalskaha Biełarusy“.

Šv. † p. Jazepa Pituška

matka maładoha biełaruskaha dziejača J. Pituški pamierla 17 h. m-ca u v. Aksiutava, Braslaŭskaha pav., pašla doŭhaje chvaroby.

Viečny supakoj Jejnaj dušy!

Z žyćcia bratnich narodaŭ

U Litoŭcaŭ. — Pašla likvidacyi „Rytasa“ ŭ šviancianach, litoŭskaje hramadzianstva starajecca sarhanizavać novaje lit. kulturna-ašvietnaje tavarystva „Šviesa“.

— U Vilni, a taksama i na pravincyi ŭ niekatorych miascoch pracuje litoŭskaje T-va „Kultura“. Voš ža apošnim časam šmat dzie paŭstali novyja hurtki hetaj arhanizacyi, adnak ulady ich nie začvierdžajuć.

U Ukraincaŭ. — 14 žniŭnia sioleta ukraincy pačali šviatekavać 950-chođdzie chryščenieńnia Ukrainy. Z hetaj pryčyny ukrainskija biskupy vydali pastyrskaje pasłańnie i ūsiudy adbyvajucca ūračystyja sabrańni, akademii.

— Tavarystva Ukrainskich Ahronomaŭ u Lvovie, pašla pierapynu, prystupiła jznoŭ da vydavańnia svajho orhanu — wielmi cikavaaha i cennaha časapisu „Українського Агрономічного Вістника“, knižka 5 katoraha vyjšła ŭ m cy žniŭni.

Pamior pavadyr Slavakaŭ

17.VIII.38 u Čechaslavaččynie pamior viedamy i slaŭny pavadyr Slavackaha Narodu ksiondz pasol Andrej Hlinka. Radziŭsia jon u 1864 h. Byŭ synam sialanskaje siamji. Ks. Hlinka praz cełaje svajo žyćcio niaŭtomna pracavaŭ dla adradžeńnia Slavackaha Narodu, dola katoraha wielmi padobnaja da doli Narodu Biełaruskaha. Za svaju pracu byŭ jon karany austra-vuhorskaj uladaj vastroham u jakim prasiedzieŭ bolš 3 hadoŭ. Byŭ čas, što vuhorskija kašcielnyja ūlady adabrali jamu ksiandzoŭskija pravy, adnak jon pravy hetyje advajavaŭ sabie ŭ Rymie i ūšciaž vioŭ svoj narod da lepšaha samastojnaha žyćcia, za što zdabyŭ zaslužanuju pašanu nia tolki siarod Slavakaŭ, ale i siarod inšych narodaŭ.

Na dapamahovy fond biełaruskaj moładzi pry „Šl. Mł.“

achviaravali:

J. Bil 40 hr., N. N. 5 zł. i A. Kananovič 50 hr. Usim achviaradaŭcam ščyra dziakujem.

Red. Kal. „Šlachu Moładzi“.

ШТО ЧУВАЦЬ

— На Палесьсі у другой палавіне ліпня ў Пінскім і Столінскім паветах здарылася крывавае змаганьне між групай моладзі з 22 асоб і паліцыяй. Група гэтай моладзі, уваружыўшыся ў старыя вінтоўкі і амуніцыю, хацела перайсьці ў Саветы, а адтуль ехаць у Гішпанію памагаць „чырвоным“ (рэспубліканскім урадаўцам). Паліцыя, даведаўшыся аб гэтым, хацела іх затрымаць. Тады паўстала страляніна, у выніку якое два афіцэры паліцыі былі раненыя; аднак паліцыі ўдалося арыштаваць 19 асоб, сярод якіх былі так-жа раненыя, а рэшта ўцякла. Нашы супрацоўнікі з Палесься паведамляюць, што зьніканьне моладзі, — вандроўкі яе ў Саветы і Гішпанію здараюцца вельмі часта, бо моладзь рвецца да якой-небудзь дзейнасьці. Усё гэта дзеецца дзеля таго, што беларуская моладзь ня мае свае арганізацыі і доступу да сваіх кніжак і часопісаў, якія іх цікавяць і якія паказваюць на патрэбу працы перад усім у сваім краі.

— У Гішпаніі фашысты хацелі адцяць Валенсію ад Мадрыту і гэтак падзяліць сілы ўрадаўцаў. У гэтым часе ўрадаўцы пачалі наступаць над р. Эбро і займаць вялікія абшары і там цяпер адбываюцца вялікія баі. Такім чынам урадаўцы ўратавалі цэласць свайго фронту і тэрыторыі. Зазначыць трэба, што ў гішпанскім урадзе праф. Нэгріна зьмяніліся два міністры.—Былы французскі прэм'ер Блюм заклікаў як урадаўцаў так і фашыстаў пагадзіцца.

— Да ведама шырэйшых масаў толькі цяпер даходзяць весткі, што ў Эўропе новая вайна вісела на валаску. Было гэта ўжо больш як два месяцы назад. Немцы пачалі перавозіць войска на Чэхаславацкую граніцу. У Чэхаславацчыне так-жа былі змабілізаваныя вялікія сілы. Францыя і Англія пастанавілі тады выйсьці на сцэну. І так у Францыі быў ужо прыгатаваны мабілізацыйны прыказ. Ангельскі-ж урад прыказаў усім сваім грамадзянам жывучым у Бэрліне зараз-жа пакінуць сталіцу Нямеччыны і дзеля гэтага зажадаў адумысловага цягніка. Гітлер бачачы гэта заявіў, што ў Нямеччыне адбываюцца толькі манэўры і пачаў справу лагодзіць. Ад

гэтаі аднак пары пачалося зацясьненне адносінаў між Англіяй і Францыяй. Англііскі кароль езьдзіў у Парыж, громка пацвярджаючы англійска-французскі саюз; акрамя таго Францыя й Англія пастанавілі выбіваць нямецкія ўплывы на Балканах. Францыя пайшла на ўступкі Турцыі, даючы ёй большыя правы ў м. Аляксандрэта ў Малой Азіі. Далей-жа, супольна з Англіяй, пачала апякавацца Баўгарыяй, Грэцыяй, Югаславіяй і Румыніяй, дапамагаючы ім грашовымі пазыкамі, чаго ня можа зрабіць Нямеччына, каторая садзіла на Балканы толькі свае машыны і інш. тавары. Такім чынам дарога Нямеччыне на Балканы загароджваецца. Тады Гітлер, для ўспакаеньня, перад выездам англійскага караля ў Парыж, выслаў у Англію свайго асабістага ад'ютанта капітана Відэмана, каторы прывёз заяву, што Нямеччына ня шукае аружнае расправы з Чэхаславацчынай і згодзіцца нават на англійскае пасярэдніцтва ў чэскай праблеме. Прытым выражана было пажаданьне, каб пачаць нямецка-французскія гутаркі аб нямецка-французскім пакце ненападаньня... І сапраўды, пасля гэтага французскі ўрад вызначыў ген. Лерона, каторы вёў гутарку з Гітлерам. Пасля гэтымі днямі адведаў Нямеччыну і Гітлера французскі ген. Війэмэн — кіраўнік французскага лятунства. У Чэхаславацчыну-ж выехаў англійскі лёрд Рансімэн, які на месцы шукае спосабаў паразумленьня між Чэхаславацчынай і Нямеччынай. На днях адведаў так-жа Бэрлін італійскі марш. Бальбо, каторы быў радзіў немцам паступаць асьцярожна, бо Італія ня зможа ім даць цяпер вялікае помачы.

— Адначасна на Далёкім Усходзе савецка-японскі пагранічны канфлікт перамяніўся

СТАЦЫЯ

Vyvieziena dreva na 200 mil. zł. „Polska Gospodarcza“ piša, što pavodle padličenniaў Hałoŭnaha Statystyčnaha Uradu ũ 1937 h. Polšč vyviezła zahranicu dreva na 203 milijony złotaŭ. Cikava by-ło-b viedač kolki z hetaha dreva ošlo z našych ziamiel ci jnakš h. zv. „Kresow Wschodnich“?

Najbolšyja miesty na šviecie. Pavodle najnaviejšych statystyčnych dadzienych najbolšymi miestami švietu jošč: Niu-Jork, jaki maje 10,250,000 žycharaŭ, Londyn—8,203,000, Tokijo—4,971,000, Parыž—4,839,000, Berlin—4,360,000, čykaŭo—4,100,000, Maskva—3,368,000 i Buenos Ajres—3,050,000.

Usich ludziej na šviecie pavodle apošnich padličenniaŭ Lihi Narodaŭ jošč 2,115,800 tysiač.

200 starcaŭ ponad 100 hadoŭ. U Navahradzkim vajavodztvie žyvie ciapier bolš 200 starcaŭ, jakija majuč bolš 100 hadoŭ žyćcia; z ich 99 mužčyn i 115 žančyn. Pa viery: 101 čalaviek pravaslaŭny, 100 katalikoŭ, 7 žydoŭ i 6 inš.

Z žyćcia rašlin. Žyćcio rašlin wielmi roznarodnaje: adny žyvuč-rastuč wielmi doŭha, a druhija tolki niekalki minut i navat sekundy stanoviac ich viek žyćcia. Najdaŭšej žyvuč rašliny jalinovaj parody; niekatoryja dzieravy hetaha, jalinovaha, hetanku žyvuč da 5 tysiač hadoŭ. Z liščiasnych dzieravaŭ najdaŭšej žyvuč dub i lipa — da 1000 hadoŭ.

Anhlija robič zapasy. Anhlijcy robiac vialikija zapasy pšanicy, cukru i aleju. Mocna tak-ža jany i zbrojacca. Usio heta robiacca na vypadak vajny.

ў вайну, якая трывала цэлы месяц—ад 11 ліпня да 11 жніўня. За гэты час згінула там больш 4000 асоб. Камісар загр. спраў СССР Літвінаў аднак дайшоў да паразумленьня з японскім амбасадарам у Маскве і вайна перарвана, цяпер-жа ідзе праца над вызначэньнем правільнае граніцы. Хто ў гэтай вайне быў сільнейшым, ня выявілася, хоць была яна вельмі заўзятай. Але выявілася банкруцтва восі Бэрлін-Рым-Токіо, бо ані Італія, ані Нямеччына не памаглі Японіі і ня выступілі супроць СССР.

— Японцы, замірыўшыся з СССР, пачалі йзноў што-раз сільней наступаць на Кітайцаў, аднак тыя так-жа сабраўшы большыя сілы прыгатаўляюцца да вялікага бою.

— У Палестыне крывавае барацьба між Жыдамі і Арабамі ня сьціхае. Дзеля гэтага англійцы пастанавілі аканчальна падзяліць гэты край. Пры гэтым Жыды атрымаюць абшар 624 кв. міль, які зможа памясьціць толькі 400.000 жыдоў. Ясна, гэта ня вырашыць жыдоўскага пытаньня ў сусьветным разьмеры.

j. n.

П'янства, разбой і часапісы.

Лунна, Горадзенскі пав. Жыцьцё нашае моладзі ідзе не вясёла П'янства і разбоі — гэта галоўныя зьявішчы і падзеі, а ў іх праяўляецца дэмаралізацыя і дзікунства. Проста стыдна аб гэтым і пісаць, стыдна і чытаць. Абрыва і агідла гэта ўсім, асабліва старэйшым. Вялікім лекарствам на гэта, як я праканаўся, ёсць свой беларускі часапіс. Вось я ня так даўно выпісаў „Шлях Моладзі“ і даю яго чытаць сваім маладым сябром. І трэба сказаць, што „Шл. Мол.“ сваё робіць, дзеіць на моладзь, яна чытаючы свой часапіс сапраўды пачынае думаць, цікавіцца культурнейшым жыцьцём і сама становіцца больш культурнай. Дзеля таго ўсім, хто хоча змагацца з п'янствам, раджу выпісаць і пашыраць сярод моладзі наш беларускі часапіс „Шлях Моладзі“! — Свой часапіс гэта прыяцель — гарэлка-ж і п'янства — гэта наша згуба. С. Кр.

Культурная праца.

в. Заполье, Карэліцкае вол., Наваградзкага пав. 7 жніўня сёлета моладзь наша ладзіла прадстаўленьне. Ставілі беларускую п'есу „Птушка шчасьця“ і невялічку польскую камэдыю. Людзей было многа. Артысты-аматары ролі свае выканалі добра, за што зьбіралі буры воплескаў. Асабліва падабалася ўсім беларуская п'еса. Прадстаўленьне адбылося ў мілым культурным настроі. Кр.

Солтысы не аддаюць беларускіх часапісаў.

в. Пелёцы, пав. Шчучынскі. У нашай вёсцы ёсць многа нараканьня, што не даходзіць «Шл. Моладзі» і іншыя часапісы, якія мы выпісваем. Аказваецца, што не дапушчае іх солтыс В. М. Гэткія выпадкі здараюцца і ў іншых вёсках. Дзеля гэтага аднак ня трэба падаць духам, а трэба самым ісьці на пошту і там дамагацца сваіх часапісаў. Урэшце трэба аб такіх паступках усім

памятаваць і гэтым шкоднікам і як будзе адпаведны мамэнт, адплаціцца. Напр., як прыйдуць новыя выбары, ня выбіраць іх далей на солтысаў і агулам выключаць з грамадзкага жыцьця. А. Шын—віч.

АД РЭДАКЦЫІ: Усіх Паважаных Падпішчыкаў, дзе здараюцца такія паступкі солтысаў, што яны забіраюць не належны ім наш часапіс „Шлях Моладзі“, ды не аддаюць яго падпішчыкам, просім зараз паведаляць нашу рэдакцыю, падаючы іх прозьвішчы і адрасы. Мы-ж такіх паноў будзем цягнуць да судовае адказнасьці, дамагаючыся ня толькі пакараньня, але і матарыяльнага адшкадаваньня.

Што трэба зрабіць.

Слонім. „Шлях Моладзі“ ёсць добрым часапісам, аднак на мой пагляд яго трэба было-б павялічыць і каб ён выходзіў кожны тыдзень. У справе асьветы трэба было-б стварыць прынамсі карэспандэнцыйныя беларускія асьветныя курсы. Гэта выдатна прычынілася-б да шырэння асьветы ў нашым Краі, асабліва сярод беднаты. Лаўры н. АД РЭДАКЦЫІ: Слушныя Вашыя ўвагі, але павялічаньне „Шл. Мол.“ можа наступіць тады, калі будзе больш падпішчыкаў, дык трэба ззахочваць усю моладзь, каб выпісвала свой часапіс „Шлях Моладзі“ і акуратна прысылала падпіску, а тады ён будзе часцей выходзіць і ў большым разьмеры.

Паштовая скрынка

Лаўрыну: Цешымся, што атрыма лі, увагі друкуюем.

Ж. Брукіеру: „Шл. Мол.“ wysyłam ab inšych časapisach, jakich vy choćacie mieć, ničoha nia znajem.

В. Чом.: časapis wysyłam i čakajem na matarjal, a taksama i na padpisku.

Іваševiču i Misunu: „Šlach Mol.“ wysyłaјесца Vam akuratna damahajciesia na poście.

М. Каў—шы і У. Sos-mu: Vysyлајем i čakajem na padpisku.

З нашай долі і нядолі

Пастухі

Хто толькі з нас на сьвеце жыў, Дык пастухом ад малку быў Аж пад семнаццаць дзесь там лет. Цяпер-жа так зьмяніўся сьвет, Што покуль будзе ў нас свой дух — Датуль і кожны з нас пастух.

Пастух бацька, пастух матка, Пастух дзядзька, пастух братка, Пастух бабка, пастух дзедка, Пастух хлопец, пастух дзеўка — Пастухі мы ўсе, браточкі, — А праз што? — праз хутарочкі! Каб хоць хутар — поўгактара!... А сям'я, браткі, як хмара...

Пратрымай каня, карову — Як адны толькі харомы Зоймуць „хутар“ гэты, й болей... А абапал пана поле, Як зірне-ахопіць вока... Ой, заскочыў я далёка!...

У вёсцы час калі пагодзіць, У заробаткі шмат хто ходзіць, Бо каня, цялё, падласу К пастуху аддасць на пашу, Там ці есьць, ці галадае, Гаспадар турбот ня мае. . А цяпер дык, брат, вась штука: „Тшэба свэго мець пастуха“. — Ды пасі — не адарвіся, Бо як скочыць к Дамянісе Конь на хутар ці карова — Дык ня вернецца здарова.

Адным словам хутары „Выймуць душу без пары“ — Адна радасьць з іх, браткі, Пугу у рукі і ў пастухі!

М. З—сім.

Ж. Р., ks. J. M., D. Hr. i Anton. J.: Prośbu spaūniaјem.

А. Жуку: Увагі аб календары слушныя, вершы пастараемся выкарыстаць. За ўсё дзякуем.

Ж. Лаш.: Atrymalі, dziakujem. Matarjal, a taksama i na padpisku.

А. Гов—ру: Адказ Вам даў др. В. Тумаш. За адрасы дзякуем.

М. Сам—ніку: Вершы, нажалы, слабыя і да друку не падходзяць, больш працуйце над імі і над сабой. Карэспандэнцыю выкарыстаем. Арганізацыі бел. моладзі нажалы няма.

А. Чаромх.: Апошні верш, нажалы, слабы і да друку не падходзіць.

М. Рудку: Верш паправіўшы надрукуюем увосені.

С. Ярыне: Вершы агулам слабыя аднак два з іх: „Думка пільшчыка“ і „Багацьце“ нішто сабе, і мы паправіўшы іх надрукуюем.

Я. Каліне: Творы Вашы пераправіўшы надрукуюем.

„Шлях Моладзі“ рэдагуе Рэдакцыйная Калегія. Друкуецца ў Беларускай Друкарні ім. Фр. Скарыны ў Вільні (Завальная 1-2) коштам працы: Я. Багдановіча, Я. Найдзюка і А. Шутовіча.

Адрас рэдакцыі і адміністрацыі: Вільня, Завальная вуліца № 1—2 (Wilno, Zawalna 1—2). „ШЛЯХ МОЛАДЗІ“ выходзіць два разы ў месяц: 5 і 25. Падпіска на год 2 зл. і 50 гр., на паўгода 1 зл. 50 гр., на 3 мес. — 75 гр. Цана аднаго экзэмпляра 15 грошаў. — Заграніцу ўдвая даражэй. — Нумар картатэкі „przekazu rozrachunkowego“ 59.

Выдавец: „БЕЛПРЭС“.

Рэдактар: Я. НАЙДЗЮК.